Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (seitsemäs jaosto)

23 päivänä tammikuuta 2025 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Kuluttajansuoja – Kulutusluottosopimukset – Direktiivi 2008/48/EY – Tällaisessa luottosopimuksessa mainittavia tietoja koskevat vaatimukset – Tiedonantovelvollisuus – Sopimuksen kesto – Todellinen vuosikorko – Todellisen vuosikoron laskemiseen käytetyt oletukset

Asiassa C-677/23,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Krajský súd v Prešove (Prešovin alueellinen tuomioistuin, Slovakia) on esittänyt 12.10.2023 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 14.11.2023, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

A. B. ja

F. B.

vastaan

Slovenská sporiteľňa a.s.,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (seitsemäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: ensimmäisen jaoston puheenjohtaja F. Biltgen, joka hoitaa seitsemännen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, ja viidennen jaoston puheenjohtaja M. L. Arastey Sahún (esittelevä tuomari) sekä tuomari J. Passer,

julkisasiamies: A. M. Collins,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– A. B. ja F. B., edustajanaan I. Šafranko, advokát,

– Slovenská sporiteľňa a.s., edustajanaan M. Dubovský, advokát,

* Oikeudenkäyntikieli: slovakki.

– Slovakian hallitus, asiamiehenään E. V. Larišová,

– Euroopan komissio, asiamiehinään P. Ondrůšek ja A. Tokár,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/29/EY (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi) (EUVL 2005, L 149, s. 22) sekä kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY (EUVL 2008, L 133, s. 66), sellaisena kuin se on muutettuna 14.11.2011 annetulla komission direktiivillä 2011/90/EU (EUVL 2011, L 296, s. 35; jäljempänä direktiivi 2008/48), tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä kaksi kuluttajaa, A. B. ja F. B., ja toisaalta Slovenská sporiteľňa a.s. -niminen pankki ja jossa on kyse vaatimuksesta todeta luottosopimuksen (jäljempänä pääasiassa kyseessä oleva sopimus) tietyt ehdot pätemättömiksi ja todeta, että kyseessä oleva luotto on koroton ja kuluton.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 2005/29

3 Direktiivin 2005/29 3 artiklan, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovelletaan 5 artiklassa tarkoitettuihin elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisiin sopimattomiin kaupallisiin menettelyihin ennen jotakin tuotetta koskevaa liiketointa ja sen jälkeen.”

Direktiivi 2008/48

4 Direktiivin 2008/48 johdanto-osan 31 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Jotta kuluttaja voi tietää luottosopimuksen mukaiset oikeutensa ja velvollisuutensa, sopimuksessa olisi oltava selkeästi ja tiiviisti kaikki tarvittavat tiedot.”

5 Kyseisen direktiivin 5 artiklan, jonka otsikko on ”Ennen sopimuksen tekoa annettavat tiedot”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Luotonantajan ja luotonvälittäjän on hyvissä ajoin ennen kuin luottosopimus tai tarjous sitoo kuluttajaa annettava kuluttajalle luotonantajan tarjoamien sekä mahdollisten kuluttajan ilmoittamien mieltymysten ja tietojen pohjalta eri tarjousten vertailemiseen tarvittavat tiedot, jotta tämä voi tehdä perustellun päätöksen luottosopimuksen tekemisestä. – –

Kyseisissä tiedoissa on mainittava seuraavat seikat:

– –

g) todellinen vuosikorko ja kuluttajan maksettavaksi tuleva kokonaismäärä edustavan esimerkin avulla esitettynä siten, että mainitaan kaikki kyseisen koron laskemiseen käytetyt oletukset; jos kuluttaja on ilmoittanut luotonantajalle yhdestä tai useammasta haluamansa luoton osatekijästä, kuten luottosopimuksen kestosta ja luoton kokonaismäärästä, luotonantajan on otettava nämä osatekijät huomioon; jos luottosopimuksessa on sovittu eri luotonnostotavoista, joihin sovelletaan erisuuruisia maksuja tai lainakorkoja, ja jos luotonantaja soveltaa liitteessä I olevan II osan b kohdan mukaista olettamaa, luotonantajan on ilmoitettava, että muut luotonnostojärjestelyt voivat tämän tyyppisessä luottosopimuksessa johtaa suurempaan todelliseen vuosikorkoon;

– – ”

6 Kyseisen direktiivin 6 artiklassa, jonka otsikko on ”Ennen sopimuksen tekemistä annettavia tietoja koskevat vaatimukset eräiden tilinylitysmahdollisuutena myönnettäviä luottoja koskevien sopimusten ja eräiden erityisten luottosopimusten yhteydessä”, säädetään seuraavaa:

”1. Luotonantajan ja tapauksen mukaan luotonvälittäjän on hyvissä ajoin ennen kuin 2 artiklan 3, 5 ja 6 kohdassa tarkoitettu luottosopimus tai luottosopimusta koskeva tarjous sitoo kuluttajaa annettava kuluttajalle luotonantajan tarjoamien luottoehtojen sekä mahdollisten kuluttajan ilmoittamien mieltymysten ja tietojen pohjalta eri tarjousten vertailemiseen tarvittavat tiedot, jotta tämä voi tehdä perustellun päätöksen luottosopimuksen tekemisestä.

Kyseisissä tiedoissa on mainittava seuraavat seikat:

– –

f) todellinen vuosikorko edustavien esimerkkien avulla esitettynä mainiten kaikki kyseisen koron laskemiseen käytettävät oletukset;

– –”

7 Kyseisen direktiivin 10 artiklassa, jonka otsikko on ”Luottosopimuksissa mainittavat tiedot”, säädetään seuraavaa:

”1. Luottosopimukset on laadittava kirjallisina tai muulla pysyvällä tavalla.

Kaikkien sopimuspuolten on saatava yksi kappale luottosopimuksesta. Tämä artikla ei vaikuta sellaisiin kansallisiin sääntöihin, jotka koskevat luottosopimusten tekemisen pätevyyttä ja jotka ovat yhteisön oikeuden mukaisia.

2. Luottosopimuksessa on mainittava selkeästi ja tiiviisti:

– –

c) luottosopimuksen kesto;

– –

g) todellinen vuosikorko ja kuluttajan maksettavaksi tuleva kokonaismäärä laskettuina luottosopimuksen tekohetkellä; kaikki mainitun koron laskemiseen käytetyt oletukset on mainittava;

h) kuluttajan suoritettaviksi tulevien maksujen suuruus, lukumäärä ja maksuvälit sekä tarvittaessa järjestys, jonka mukaisesti maksut osoitetaan eri saatavien lyhentämiseksi silloin, kun saatavista peritään erisuuruisia lainakorkoja;

– – ”

8 Direktiivin 2008/48 14 artiklan, jonka otsikko on ”Peruuttamisoikeus”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kuluttajalla on neljätoista kalenteripäivää aikaa peruuttaa luottosopimus esittämättä perusteluja.

Peruuttamisen määräaika alkaa:

a) joko päivästä, jona luottosopimus tehdään; tai

b) päivästä, jona kuluttaja saa sopimusehdot ja tiedot 10 artiklan mukaisesti, jos tämä päivä on tämän alakohdan a alakohdassa tarkoitettua päivää myöhäisempi.”

9 Kyseisen direktiivin 19 artiklassa, jonka otsikko on ”Todellisen vuosikoron laskeminen”, säädetään seuraavaa:

”– –

3. Todellista vuosikorkoa laskettaessa on perusoletuksena, että luottosopimus on voimassa sovitun jakson loppuun ja että luotonantaja ja kuluttaja täyttävät velvollisuutensa luottosopimuksessa määrättyjä ehtoja ja päivämääriä noudattaen.

4. Jos luottosopimuksissa on ehtoja, joiden mukaan todelliseen vuosikorkoon sisältyvät lainakorko ja mahdolliset maksut voivat muuttua mutta niiden suuruutta ei laskentahetkellä voida määrittää, todellinen vuosikorko lasketaan olettaen, että lainakorko ja muut maksut pysyvät alkuperäiseen tasoon nähden ennallaan ja että niitä sovelletaan luottosopimuksen loppuun asti.

5. Tarvittaessa voidaan todellista vuosikorkoa laskettaessa käyttää liitteessä I esitettyjä lisäoletuksia.

Jos tässä artiklassa ja liitteessä I olevassa II osassa esitetyt oletukset eivät ole riittäviä todellisen vuosikoron laskemiseksi yhdenmukaisella tavalla tai jolleivät ne enää sovellu markkinoilla vallitsevaan kaupalliseen tilanteeseen, [Euroopan] komissio voi määrittää tarvittavat lisäoletukset todellisen vuosikoron laskemiseksi tai muuttaa voimassa olevia oletuksia. – –”

10 Kyseisen direktiivin 22 artiklan, jonka otsikko on ”Yhdenmukaistaminen ja direktiivin säännösten pakottavuus”, 1 kohdassa täsmennetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä olevien yhdenmukaistettujen säännösten osalta jäsenvaltiot eivät voi kansallisessa lainsäädännössään pitää voimassa tai ottaa käyttöön säännöksiä, jotka poikkeavat tässä direktiivissä annetuista.”

11 Mainitun direktiivin 23 artiklassa, jonka otsikko on ”Seuraamukset”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on annettava säännökset tämän direktiivin nojalla annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne pannaan täytäntöön. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.”

12 Direktiivin 2008/48 liitteessä I olevan II osan a–j alakohdassa luetellaan todellisen vuosikoron laskemiseen tarvittavat lisäoletukset.

Slovakian oikeus

13 Kulutusluotoista ja muista kuluttajille myönnettävistä luotoista ja lainoista sekä eräiden lakien muuttamisesta 9.3.2010 annetulla lailla nro 129/2010 (zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov) (nro 129/2010 Z. z), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä laki nro 129/2010), on tarkoitus saattaa direktiivi 2008/48 osaksi Slovakian oikeutta.

14 Lain nro 129/2010 9 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Kulutusluottosopimus on tehtävä kirjallisesti. Jokaiselle sopimuspuolelle on annettava siitä vähintään yksi kappale paperilla tai muulla pysyvällä välineellä, joka on kuluttajan käytettävissä.

2. Kulutusluottosopimuksessa on mainittava siviililaissa (Občiansky zákonník) säädettyjen yleisten tietojen lisäksi:

– –

f) kulutusluottosopimuksen kesto ja kulutusluoton viimeisen takaisinmaksuerän päivämäärä,

g) kulutusluoton kokonaismäärä ja erityinen valuutta sekä sen käyttöä koskevat yksityiskohtaiset säännöt,

– –

i) kulutusluottokorko, siihen sovellettavat ehdot, indeksi tai viitekorko, johon kulutusluotto on sidottu, sekä ajanjaksot, joina kulutusluottokorkoa mukautetaan, sekä tällaisen mukautuksen ehdot ja yksityiskohtaiset säännöt; jos olosuhteiden mukaan sovelletaan erilaisia kulutusluottokorkoja, näiden tietojen on koskettava kaikkia sovellettavia kulutusluottokorkoja,

j) todellinen vuosikorko ja kuluttajan maksettavaksi tuleva kokonaissumma laskettuina kulutusluottosopimuksen tekohetkellä merkityksellisten tietojen perusteella; kaikki todellisen vuosikoron laskemiseen käytettävät oletukset on mainittava,

k) pääoman, korkojen ja muiden kulujen takaisinmaksujen suuruus, lukumäärä ja päivämäärät sekä tarvittaessa järjestys, jonka mukaisesti maksut osoitetaan eri saatavien lyhentämiseksi silloin, kun niistä peritään erisuuruisia lainakorkoja,

– –

m) luettelo korkojen ja niihin mahdollisesti liittyvien toistuvien ja kertaluonteisten maksujen maksukausista ja -ehdoista, jos maksuja ja korkoja on suoritettava ilman pääoman lyhennystä,

n) mahdolliset tilinhoitomaksut yhdestä tai useammasta tilistä, joille kirjataan sekä maksu- että luotonnostotapahtumat, jos tilin avaaminen on pakollista, sellaisen maksuvälineen käyttömaksut, jota käytetään sekä maksujen suorittamiseen että luoton nostamiseen, ja kulutusluottosopimuksesta aiheutuvat muut maksut sekä ehdot, joiden mukaisesti näitä maksuja voidaan muuttaa,

– –

r) niiden kulujen määrä, jotka kuluttajan on maksettava notaarin toimista, jos ne ovat luotonantajan tiedossa.

– –”

15 Lain nro 129/2010 11 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Myönnettyä kulutusluottoa pidetään korottomana ja kuluttomana, jos

– –

b) kulutusluottosopimuksessa ei ole 9 §:n 2 momentin a–k, r ja y kohdan mukaisia tietoja.”

16 Siviililain 122 §:ssä säädetään, että määräajat on ilmoitettava erityisesti kuukausina ja vuosina.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

17 A. B. ja F. B. tekivät 29.10.2014 Slovenská sporiteľňan kanssa pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen, jonka mukainen pääoma siirrettiin heille samana päivänä pankkitilille. Pääasiassa kyseessä oleva sopimus tehtiin määräajaksi, ja pääasian valittajat sitoutuivat maksamaan kyseisen luoton takaisin 108 kuukausierässä, joiden määrä oli 54,20 euroa. Kukin kuukausierä erääntyi kuukauden kahdentenakymmenentenä päivänä. Ensimmäinen eräpäivä oli 20.12.2014, ja sovittiin, että viimeinen erä maksettaisiin 20.11.2023.

18 Pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen mukainen todellinen vuosikorko oli 17,93 prosenttia ja takaisinmaksettava kokonaismäärä 5 858,98 euroa. Kyseisen sopimuksen osan, jonka otsikko oli ”Todellisen vuosikoron laskemisessa käytettävät oletukset”, sanamuoto oli seuraava: ”Lainasumma maksetaan kokonaisuudessaan heti, velallinen täyttää velvoitteensa luottosopimuksen ehtojen ja määräaikojen mukaisesti, korko on voimassa luottosuhteen päättymiseen saakka.” Kyseisen sopimuksen III osan 12 kohdassa määrättiin seuraavaa: ”Sopimus tehdään määräajaksi, kunnes kaikki luottoon liittyvät saatavat on maksettu täysimääräisesti.”

19 Pääasian valittajat katsoivat, että viimeksi mainittu ehto oli ”epäselvä” ja korvasi luottosopimuksen keston pakollisen ilmoittamisen. Lisäksi he totesivat, että pääasiassa kyseessä olevassa sopimuksessa ei ollut mainintaa sen kestosta eikä todellisen vuosikoron laskennassa käytetyistä oletuksista.

20 Koska pääasian valittajat katsoivat, että pääasiassa kyseessä olevalla sopimuksella loukattiin heidän oikeuksiaan kuluttajina, he nostivat Okresný súd Prešovissa (Prešovin piirioikeus, Slovakia) kanteen, jossa he vaativat kyseisen sopimuksen ehtojen toteamista pätemättömiksi ja sen toteamista, että luotto oli koroton ja kuluton.

21 Krajský súd v Prešove (Prešovin alueellinen tuomioistuin, Slovakia), johon valittajat valittivat edellä mainitun tuomioistuimen tuomiosta ja joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, katsoo, että luoton ensimmäisen ja viimeisen maksuerän eräpäivät eivät välttämättä vastaa sopimuksen todellista kestoa. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan olisi ”äärimmäisen ongelmallista” vahvistaa luoton takaisinmaksuun käytetty täsmällinen aika, sen kesto sekä se päivä, jona kaikki luottosopimukseen perustuvat velvoitteet on tosiasiallisesti täytetty.

22 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan direktiivin 2008/48 säännöksissä ja erityisesti sen 10 artiklan 2 kohdassa edellytetään kuitenkin, että luottosopimuksen kesto määritetään kyseisessä sopimuksessa, eikä kuluttajan pelkkä mahdollisuus laskea tämä kesto ottamalla huomioon luoton takaisinmaksun määräajat ole tältä osin riittävä.

23 Koska siviililain 122 §:ssä säädetään, että määräajat on ilmaistava kuukausina ja vuosina, pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen keston määrittämistä voitaisiin pitää nimenomaisena ja siten direktiivissä 2008/48 asetetun selkeyden ja täsmällisyyden vaatimuksen mukaisena.

24 Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetusta neuvoston direktiivistä 93/13/ETY (EYVL 1993, L 95, s. 29) ja direktiivistä 2005/29 on todettava, että huolimatta siitä, ettei ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ole esittänyt kysymystä näiden direktiivien tulkinnasta, kyseinen tuomioistuin katsoo yhtäältä, että direktiivi 93/13 on otettava huomioon sopimusehtojen täsmällisyyttä koskevan vaatimuksen tulkitsemiseksi direktiivin 2008/48 mukaisesti, ja toisaalta, että se, ovatko todellisen vuosikoron laskemisessa käytetyt oletukset olennaisia, liittyy sen tutkimiseen, onko kyseessä ehkä harhaanjohtava kaupallinen menettely. Tältä osin tulee sen mukaan esiin kysymys siitä, vastaako nyt käsiteltävässä asiassa luottopalvelun tarjoamisen päättymisen jälkeinen ajanjakso, joka voi ulottua pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen kestoa pitemmälle, direktiivin 2005/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua kyseisen liiketoimen jälkeistä ajanjaksoa.

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii lisäksi, miksi direktiivissä 2008/48 edellytetään paitsi todellisen vuosikoron mainitsemista luottosopimuksessa myös sitä, että luottosopimuksessa on mainittava kaikki kyseisen koron laskemiseen käytetyt oletukset, kun otetaan huomioon, että kaikki tämän laskennan kannalta tarpeelliset oletukset ovat kyseisen sopimuksen pakollisia osatekijöitä, jotka on mainittava nimenomaisesti sopimuksessa.

26 Kyseinen tuomioistuin katsoo, että kyseisessä direktiivissä säädetty vaatimus, jonka mukaan luottosopimuksessa on esitettävä todellisen vuosikoron laskemisessa käytetyt oletukset, on perusteltu sen vuoksi, että keskivertokuluttajan ei voida katsoa kykenevän itse yksilöimään kaikkia näitä oletuksia.

27 Näissä olosuhteissa Krajský súd v Prešove on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [direktiivin 2008/48] 10 artiklan 2 kohdan c alakohtaa tulkittava siten, että

– luottosopimuksen kestoa koskeva sopimusehto on selkeä ja tiivis, jos siinä määritellään nimenomaisesti luottosopimuksen kesto esimerkiksi rajaamalla sopimuksen alkamisen ja päättymisen päivämäärät (pv.kk.v–pv.kk.v) tai mahdollisesti kalenteriajanjaksot, kuten kuukaudet tai vuodet (esimerkiksi vuoden pituinen ajanjakso), vai

– riittääkö sen vaatimuksen täyttämiseksi, että luottosopimuksen kestoa koskeva sopimusehto on selkeä ja tiivis, että kuluttaja laskee tai muutoin päättelee sopimuksen keston sopimusehdoista, kuten kuukausierinä maksettavien lyhennysten määrästä tai siitä ajankohdasta, jolloin laina on maksettu kokonaan takaisin?

2) Onko [direktiivin 2008/48] 10 artiklan 2 kohdan c alakohtaa tulkittava siten, että luottosopimuksessa oleva maininta luottosopimuksen kestosta on perustana sille, onko kyse [direktiivin 2005/29] 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta menettelystä liiketoimen aikana?

3) Onko direktiivin [2008/48] 10 artiklan 2 kohdan g alakohtaa, johon sisältyvät ilmaukset ’selkeästi ja tiiviisti’ ja ’kaikki mainitun koron laskemiseen käytetyt oletukset’, tulkittava siten, että

– todellisen vuosikoron laskennassa käytettyjen oletusten on oltava luottosopimuksessa nimenomaisesti mainitulla tavalla koron laskemiseen käytettyjä oletuksia, vai

– onko kuluttajan itse tunnistettava todellisen vuosikoron laskemiseen käytetyt merkitykselliset oletukset sopimusehdoista?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan c alakohtaa tulkittava siten, että luottosopimuksessa on nimenomaisesti mainittava sen kesto, vai riittääkö tämän säännöksen kannalta se, että kuluttaja voi kyseisen sopimuksen ehtojen perusteella vaikeuksitta ja varmuudella määrittää tämän keston.

29 Aluksi on muistutettava, että mainitun säännöksen mukaan luottosopimuksessa on mainittava selkeästi ja tiiviisti luottosopimuksen kesto.

30 Kuten direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdasta, luettuna yhdessä direktiivin johdanto-osan 31 perustelukappaleen kanssa, ilmenee, velvollisuus mainita paperille tai muulle pysyvälle välineelle laaditussa luottosopimuksessa selkeästi ja tiiviisti kyseisessä säännöksessä tarkoitetut seikat on tarpeen, jotta kuluttaja voisi tuntea oikeutensa ja velvollisuutensa (tuomio 9.11.2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, 31 kohta ja tuomio 9.9.2021, Volkswagen Bank ym., C-33/20, C-155/20 ja C-187/20, EU:C:2021:736, 70 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Se, että kuluttaja tuntee ja ymmärtää hyvin seikat, jotka luottosopimukseen on direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan mukaan ehdottomasti sisällyttävä, on välttämätöntä kyseisen sopimuksen asianmukaisen täyttämisen kannalta (tuomio 9.9.2021, Volkswagen Bank ym., C-33/20, C-155/20 ja C-187/20, EU:C:2021:736, 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

32 Kyseisellä vaatimuksella pyritään osaltaan saavuttamaan direktiivin 2008/48 tavoite eli kulutusluottojen osalta säätäminen täydellisestä ja pakottavasta yhdenmukaistamisesta tietyillä keskeisillä aloilla, ja tällaisen yhdenmukaistamisen katsotaan olevan tarpeen, jotta varmistetaan, että Euroopan unionin kaikki kuluttajat voivat käyttää hyväkseen etujensa korkeatasoista ja yhtäläistä suojaa, ja jotta voidaan helpottaa kulutusluottoja koskevien toimivien sisämarkkinoiden syntymistä (tuomio 9.11.2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, 32 kohta ja tuomio 9.9.2021, Volkswagen Bank ym., C-33/20, C-155/20 ja C-187/20, EU:C:2021:736, 72 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

33 Unionin tuomioistuin on lisäksi ottanut tarkemmin kantaa mainitun vaatimuksen ulottuvuuteen siltä osin kuin kyse on luottosopimukseen sisältyvästä kyseisen direktiivin 10 artiklan 2 kohdan h alakohdan mukaisesta maininnasta niiden maksujen suuruudesta, lukumäärästä ja maksuvälistä, jotka kuluttajan on suoritettava.

34 Tältä osin unionin tuomioistuin on todennut, että viimeksi mainitulla säännöksellä pyritään takaamaan se, että kuluttaja tietää, milloin kukin maksuerä erääntyy. Näin ollen on katsottava, että tavoite on saavutettu, jos kuluttaja voi kyseisen sopimuksen ehtojen perusteella vaikeuksitta ja varmuudella yksilöidä kyseisten maksusuoritusten eräpäivät (tuomio 9.11.2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, 48 ja 49 kohta).

35 Näiden pohdintojen päätteeksi unionin tuomioistuin on päätellyt, että direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan h alakohtaa on tulkittava siten, ettei luottosopimuksessa tarvitse välttämättä ilmoittaa kaikkia kuluttajan suoritettavaksi tulevia maksuja täsmällisine maksuajankohtineen, jos kuluttaja voi kyseisen sopimuksen ehtojen perusteella vaikeuksitta ja varmuudella yksilöidä kyseisten maksusuoritusten ajankohdat (tuomio 9.11.2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, 50 kohta).

36 Nyt käsiteltävässä asiassa on sovellettava viimeksi mainitussa tuomiossa omaksuttua päätelmää direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan c alakohdan tulkitsemiseksi.

37 Kuten tämän tuomion 30 ja 31 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, sillä, että kuluttaja on tietoinen sopimuksen päättymisajankohdasta, on perustavanlaatuinen merkitys hänen oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa käyttämiselle sekä sopimuksen asianmukaiselle täyttämiselle.

38 Lisäksi – kuten unionin tuomioistuin on todennut – sopimuksen täyttäminen on sopimusvelvoitteiden lakkaamisen luonnollinen mekanismi (ks. vastaavasti tuomio 21.12.2023, BMW Bank ym., C-38/21, C-47/21 ja C-232/21, EU:C:2023:1014, 279 kohta).

39 Sopimusvelvoitteiden lakkaaminen merkitsee sopimuksen päättymistä ja määrittää siten sen keston.

40 Unionin tuomioistuin on katsonut, että kun luottosopimus on täytetty kokonaisuudessaan, velvollisuudella antaa direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut tiedot ei lähtökohtaisesti enää voida saavuttaa tällä säännöksellä tavoiteltua tavoitetta, jona on varmistaa, että kuluttajalle annetaan kaikki tiedot, jotka ovat välttämättömiä kyseisen sopimuksen asianmukaisen täyttämisen ja erityisesti kuluttajan oikeuksien, mukaan lukien peruuttamisoikeuden, käyttämisen kannalta, jotta kuluttaja voi hahmottaa oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa laajuuden. Näin ollen tiedottamisvelvollisuuksista ei enää ole samanlaista hyötyä, kun sopimus on kokonaisuudessaan täytetty (tuomio 21.12.2023, BMW Bank ym., C-38/21, C-47/21 ja C-232/21, EU:C:2023:1014, 277 kohta).

41 Nyt käsiteltävässä asiassa pääasiassa kyseessä olevassa sopimuksessa ei täsmennetä nimenomaisesti sen kestoa, vaan siinä mainitaan niiden kuukausierien, jotka pääasian valittajien on maksettava, lukumäärä sekä ensimmäisen ja viimeisen kuukausierän eräpäivä.

42 Kun otetaan huomioon tämän tuomion 37–40 kohdassa esitetyt seikat, on todettava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen luottosopimuksen kestolla on läheinen yhteys siihen, että kumpikin sopimuspuoli täyttää kaikki velvoitteensa, ja siis lähinnä siihen, että luotonantaja antaa pääoman käyttöön ja että luotonottaja maksaa luoton kokonaisuudessaan takaisin.

43 Näin ollen luottosopimuksen keston ilmoittaminen direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaisesti ei ole pakollista ilmoittamalla muodollisesti kyseisen sopimuksen tarkka alkamis- ja päättymisajankohta, kunhan kuluttaja voi sopimuksen ehtojen perusteella vaikeuksitta ja varmuudella määrittää tämän keston.

44 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on otettava huomioon kaikki pääasiassa kyseessä olevaan sopimukseen sisältyvät ehdot ja erityisesti ehdot, joissa ilmoitetaan maksettavien kuukausierien lukumäärä ja ensimmäisen maksuerän eräpäivä sekä luoton takaisinmaksulle määrätty viimeisen kuukausierän eräpäivä, sekä mahdolliset muut ehdot, joissa määrätään sopimuspuolten velvollisuuksista, selvittääkseen, mahdollistavatko kaikki nämä ehdot nyt käsiteltävässä asiassa sen, että kuluttaja voi vaikeuksitta ja varmuudella määrittää kyseisen sopimuksen keston.

45 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, että luottosopimuksessa ei ole välttämättä mainittava nimenomaisesti sen kestoa, kunhan kuluttaja voi kyseisen sopimuksen ehtojen perusteella vaikeuksitta ja varmuudella määrittää tämän keston.

Toinen kysymys

46 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan c alakohtaa tulkittava siten, että luottosopimuksessa oleva maininta sen kestosta on perustana sille, onko kyse direktiivin 2005/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta menettelystä liiketoimen aikana.

47 Aluksi on muistutettava, että viimeksi mainitun säännöksen mukaan direktiiviä 2005/29 sovelletaan 5 artiklassa tarkoitettuihin elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisiin sopimattomiin kaupallisiin menettelyihin ennen jotakin tuotetta koskevaa liiketointa, sen aikana ja sen jälkeen.

48 On lisättävä, että unionin tuomioistuin on jo ottanut huomioon direktiivin 2005/29 säännökset tulkitessaan direktiiviä 2008/48 (ks. vastaavasti tuomio 10.6.2021, Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg), C-303/20, EU:C:2021:479, 42–45 kohta).

49 Nyt käsiteltävässä asiassa on kuitenkin todettava, että pääasian valittajat pyrkivät kanteellaan ensinnäkin siihen, että pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen ehdot todetaan pätemättömiksi direktiivin 2008/48 ja kansallisen lainsäädännön, jolla kyseinen direktiivi on saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä, säännösten rikkomisen vuoksi, ja toiseksi siihen, että todettaisiin, että kyseessä oleva luotto on koroton ja kuluton.

50 Luottosopimuksen pelkkä maininta siitä, että sen keston osalta on kyse direktiivin 2005/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta menettelystä liiketoimen aikana, ei kuitenkaan lähtökohtaisesti vaikuta millään tavoin direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan c alakohdan tulkintaan.

51 Ennakkoratkaisupyyntöön ei myöskään sisälly tietoja, joiden perusteella voitaisiin määrittää olettama, johon toinen kysymys perustuu, eikä siitä ilmene syitä, joiden vuoksi vastaus tähän kysymykseen olisi tässä tapauksessa tarpeen pääasian ratkaisemiseksi.

52 Näin ollen toinen kysymys on luonteeltaan hypoteettinen, ja se on näin ollen jätettävä tutkimatta.

Kolmas kysymys

53 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan g alakohtaa tulkittava siten, että todellisen vuosikoron laskemisessa käytetyt oletukset on mainittava nimenomaisesti luottosopimuksessa, vai riittääkö, että kuluttaja voi itse yksilöidä ne kyseisen sopimuksen ehtoja tutkimalla.

54 Aluksi on muistutettava, että kyseisen säännöksen mukaan luottosopimuksessa on mainittava selkeästi ja tiiviisti todellinen vuosikorko ja kuluttajan maksettavaksi tuleva kokonaismäärä laskettuina luottosopimuksen tekohetkellä; kaikki mainitun koron laskemiseen käytetyt oletukset on myös mainittava.

55 Näistä oletuksista on todettava, että direktiivin 2008/48 19 artiklan 3 kohdassa säädetään ensinnäkin, että todellista vuosikorkoa laskettaessa on perusoletuksena, että luottosopimus on voimassa sovitun jakson loppuun ja että luotonantaja ja kuluttaja täyttävät velvollisuutensa luottosopimuksessa määrättyjä ehtoja ja päivämääriä noudattaen. Toiseksi kyseisen artiklan 4 kohdassa säädetään, että jos luottosopimuksissa on ehtoja, joiden mukaan todelliseen vuosikorkoon sisältyvät lainakorko ja mahdolliset maksut voivat muuttua mutta niiden suuruutta ei laskentahetkellä voida määrittää, todellinen vuosikorko lasketaan olettaen, että lainakorko ja muut maksut pysyvät alkuperäiseen tasoon nähden ennallaan ja että niitä sovelletaan luottosopimuksen loppuun asti. Kolmanneksi kyseisen artiklan 5 kohdassa säädetään, että tarvittaessa voidaan todellista vuosikorkoa laskettaessa käyttää kyseisen direktiivin liitteessä I esitettyjä lisäoletuksia. Neljänneksi kyseisessä liitteessä olevan II osan a–j alakohdassa täsmennetään todellisen vuosikoron laskemisessa tarvittavat erilaiset lisäoletukset.

56 On lisättävä, että velvollisuudesta mainita todellisen vuosikoron laskemiseen käytetyt oletukset edustavan esimerkin avulla säädetään myös direktiivin 2008/48 5 artiklan 1 kohdan g alakohdassa ja 6 artiklan 1 kohdan f alakohdassa vaatimuksena, joka koskee ennen sopimuksen tekoa annettavia tietoja.

57 Se, että ennen sopimuksen tekoa mainitaan todellisen vuosikoron laskemiseen käytettävät eri oletukset, mahdollistaa sen, että direktiivin 2008/48 5 artiklan 1 kohdassa mainittu tavoite, joka koskee eri tarjousten vertailuun tarvittavia tietoja, voidaan panna täytäntöön, jotta kuluttaja voi tehdä perustellun päätöksen luottosopimuksen tekemisestä, ja tässä vertailussa on voitava ottaa huomioon kuluttajan käytettävissä olevien tarjousten eri ajanjaksojen mukaan laskettu todellinen vuosikorko (ks. vastaavasti tuomio 16.7.2020, Soho Group, C-686/19, EU:C:2020:582, 48 kohta).

58 Velvollisuudesta mainita nämä eri oletukset luottosopimuksessa direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan g alakohdan mukaisesti on todettava, että tämän tuomion 30 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että tämän velvollisuuden tarkoituksena on varmistaa, että kuluttaja voi tuntea oikeutensa ja velvollisuutensa.

59 Tämän maininnan on siis mahdollistettava se, että kuluttaja tarkistaa, onko elinkeinonharjoittaja laskenut todellisen vuosikoron oikein, ja jos näin ei ole, vedota oikeuksiinsa, muun muassa direktiivin 2008/48 14 artiklassa säädettyyn peruuttamisoikeuteen; peruuttamisen määräaikaa pidennetään mainitun direktiivin 23 artiklan mukaisena seuraamuksena siinä tapauksessa, että kyseisen direktiivin 10 artiklassa säädettyjä vaatimuksia ja muita kansallisessa lainsäädännössä säädettyjä oikeuksia ei noudateta.

60 Tältä osin unionin tuomioistuin on katsonut, että olennaisen tärkeänä voidaan pitää velvollisuutta mainita luottosopimuksessa muun muassa direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan g alakohdassa tarkoitetun todellisen vuosikoron kaltaiset seikat (tuomio 9.11.2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, 70 kohta).

61 Tämän oikeuskäytännön mukaisesti on todettava, että myös sillä, että luottosopimuksessa mainitaan todellisen vuosikoron laskemiseen käytetyt oletukset, on erityisesti tämän tuomion 58 ja 59 kohdassa esitetyistä syistä olennainen merkitys kuluttajalle.

62 Koska kyseisten seikkojen jättäminen mainitsematta luottosopimuksessa voi vaarantaa kuluttajan mahdollisuuden arvioida sitoumuksensa ulottuvuutta, kansallisessa lainsäädännössä säädettyä seuraamusta, jonka mukaan luotonantaja menettää oikeutensa saada maksu koroista ja kuluista, on pidettävä direktiivin 2008/48 23 artiklassa tarkoitetulla tavalla oikeasuhteisena (ks. vastaavasti tuomio 9.11.2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, 71 kohta).

63 Kuten tämän tuomion 55 kohdassa on muistutettu, todellisen vuosikoron laskemiseen käytetyt oletukset voivat olla monitahoisia, joten ne on mainittava selkeästi, tiiviisti ja nimenomaisesti luottosopimuksessa, koska se, että kuluttajalla on mahdollisuus yksilöidä ne ainoastaan lukemalla kyseisen sopimuksen eri ehtoja, ei ole riittävää.

64 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella kolmanteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan g alakohtaa on tulkittava siten, että todellisen vuosikoron laskemisessa käytetyt oletukset on mainittava nimenomaisesti luottosopimuksessa, eikä tältä osin riitä, että kuluttaja voi itse yksilöidä ne kyseisen sopimuksen ehtoja tutkimalla.

Oikeudenkäyntikulut

65 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (seitsemäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY, sellaisena kuin se on muutettuna 14.11.2011 annetulla komission direktiivillä 2011/90/EU, 10 artiklan 2 kohdan c alakohtaa

on tulkittava siten, että

luottosopimuksessa ei ole välttämättä mainittava nimenomaisesti sen kestoa, kunhan kuluttaja voi kyseisen sopimuksen ehtojen perusteella vaikeuksitta ja varmuudella määrittää tämän keston.

2) Direktiivin 2008/48, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2011/90, 10 artiklan 2 kohdan g alakohtaa

on tulkittava siten, että

todellisen vuosikoron laskemisessa käytetyt oletukset on mainittava nimenomaisesti luottosopimuksessa, eikä tältä osin riitä, että kuluttaja voi itse yksilöidä ne kyseisen sopimuksen ehtoja tutkimalla.

Allekirjoitukset